

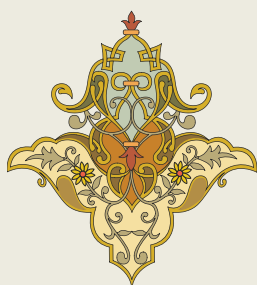
الله أكبر
الله أكبر

تعالی جامعہ در

حج السنہ

دکتر سید مہدس حسینی شیروانی

سرشناسه	: حسینی شیروانی، سیدمهدی، ۱۳۵۲ -
عنوان و نام پدیدآور	: تعالی جامعه در نهج البلاغه/سیدمهدی حسینی شیروانی.
مشخصات نشر	: تهران: آرمان پژوهان، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۱۷۶ص.
شابک	: 9786229564448
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. [۱۶۹] - ۱۷۶؛ همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع	: علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. نهج البلاغه -- جامعه‌شناسی
موضوع	: علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. -- دیدگاه درباره جامعه‌شناسی
موضوع	: جامعه‌شناسی
موضوع	: Sociology
رده بندی کنگره	: BP ۳۸/۰۹
رده بندی دیویی	: ۲۹۷/۹۵۱۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۷۶۵۲۴۶

انتشارات آرمان پژوهان

تعالی جامعه در نهج البلاغه
مؤلف: سیدمهدی حسینی شیروانی
انتشارات: آرمان پژوهان
چاپ دوم: ۱۴۰۰
قیمت: ۶۰۰۰۰ تومان
تیراژ: ۱۰۰ نسخه
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۵۶۴۴-۴-۸

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر برای انتشارات آرمان پژوهان محفوظ است.

نشانی: تهران، میدان انقلاب، ضلع جنوب شرقی، پلاک ۱۷ (ساختمان مترجمان)، طبقه سوم،
واحد ۵.

(۱۰ خط ویژه) ۰۲۱-۶۶۴۹۷۶۰۲

فهرست مطالب

۹.....	مقدمه.....
۱۱.....	پیشگفتار.....
۱۳.....	فصل اول / عوامل سیاسی در تعالی جامعه .....
۱۵.....	ولایت پذیری.....
۱۵.....	نقش اساسی رهبر.....
۱۹.....	عوامل موفقیت در رهبری.....
۲۰.....	الف) ارتباط مستقیم.....
۲۲.....	ب) ارتباط پیوسته با مردم.....
۲۴.....	رعایت حقوق متقابل.....
۲۶.....	بصیرت و آگاهی دادن.....
۲۷.....	افزایش بصیرت توسط حضرت علی(ع).....
۳۰.....	مشورت.....
۳۵.....	انتقاد پذیری.....
۳۶.....	توسعه دوراندیشی و عقلانیت.....
۵۰.....	نفی قدرت طلبی.....

فصل دوم / عوامل اجتماعی تحکیم‌کننده جامعه ۶۱

۶۳	..... وحدت و انسجام مردم
۷۰	..... توسعه فرهنگ جهاد
۷۳	..... الف) امنیت
۷۴	..... ب) ضمانت اجرای احکام و دستورات الهی
۷۴	..... ج) عزت مؤمنان
۷۶	..... حرکت به سمت عدالت
۷۹	..... الف) عدالت عامل محبت
۸۰	..... ب) خوش‌گمانی در جامعه
۸۱	..... برقراری انصاف
۸۸	..... رفتار حاکمان
۸۸	..... الف) سعه صدر
۸۹	..... ب) دوری از تکبر
۹۱	..... رفتار مردم
۹۱	..... بالا بردن مشارکت در عرصه اجتماع

فصل سوم / عوامل فرهنگی در تعالی جامعه ۹۵

۹۷	..... بینش صحیح نسبت به دنیا
۱۰۰	..... توسعه آموزش عمومی
۱۰۲	..... ارتقاء علم و آگاهی
۱۰۵	..... توجه به شایسته سالاری
۱۱۰	..... عبرت از گذشته
۱۲۰	..... الف) بصیرت و شناخت
۱۲۱	..... ب) مصونیت از اشتباه

فصل چهارم / عوامل اقتصادی تحکیم‌کنندهٔ جامعه ۱۲۳

۱۲۳ .....

سفرارش درباره محرومان ۱۲۶

رفاه عمومی ۱۳۲

رعایت نسبت به بیت‌المال ۱۳۷

دقت امام علی (ع) نسبت به بیت‌المال ۱۴۲

بهره‌مندی عمومی از بیت‌المال ۱۵۵

تأثیر فعالیت‌های اقتصادی ۱۵۹

اعتدال در نظام اقتصادی ۱۶۴

منابع و مأخذ ۱۶۹

مقدمه

پرداختن به موضوعات مختلف در آموزه‌های دینی، همواره مورد توجه بوده است. نهج البلاغه یکی از منابع مهمی است که از دیدگاه امیرالمؤمنین (ع) ما را به واقعیت‌های جهان آشنا می‌کند. از موضوعات مهم در نهج البلاغه بحث تحکیم و تعالی جوامع است که می‌تواند مورد مذاقه قرار گیرد.

طبق اصل قانونمند بودن جوامع و شباهت سرنوشت اقوام به یکدیگر نمی‌توان برای تعالی و انحطاط جوامع، عزت و ذلت آن‌ها، مقوله تصادفی بودن را در نظر گرفت بلکه اینها تابع علل خاصی هستند که اتفاقاً از کتاب نهج البلاغه نیز قابل دریافت می‌باشند. عواملی که به اقبال و ادبار جوامع مربوط می‌شوند در مواضع حضرت علی (ع)، بعنوان موضع رهبر حکومت و جامعه اسلامی، قابل بررسی می‌باشند. این عوامل را می‌توان در طبقاتی مجزا دسته‌بندی نمود.

در این نوشتار با توجه به فرمایشات امیرالمؤمنین علی (ع) عوامل تحکیم جوامع در چهار بخش سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی بررسی می‌گردد. ولایت‌پذیری، نقش رهبری، آگاهی‌بخشی، مشورت از جمله عوامل سیاسی در رشد و تعالی جامعه محسوب می‌شوند. از نگاه امیرالمؤمنین (ع) عامل دیگری که تعالی یک جامعه را در پی دارد، عوامل اجتماعی هستند. وحدت و انسجام امت، حرکت به سمت عدالت، مشارکت عمومی در عرصه‌های اجتماعی از جمله این عوامل می‌باشند. عوامل فرهنگی، شامل مواردی همچون نگاه صحیح به دنیا،

عبرت از گذشتگان و... را می‌توان نام برد که ظهور آن در یک حکومت مانع از فروپاشی آن است. از عوامل دیگر در تحکیم و تعالی جامعه علل تأثیرگذار در عرصه اقتصاد است که مباحثی مانند رفاه عمومی، حفاظت از بیت‌المال، اعتدال و زیاده‌روی در اقتصاد، چگونگی تصرف در بیت‌المال از جمله این عوامل است.